

18/07/2023

Immunitat de grup: els adults joves, fora del ramat?

Un estudi troba que la confiança en actors clau en la gestió de crisis sanitàries, les actituds, la informació i les creences conspiratives eren claus per predir si els joves adults rebutjaven vacunar-se contra el virus SARS-CoV-2. Per tant, en cas d'una possible nova crisi sanitària, serà cabdal una adequada gestió de la comunicació per part dels actors implicats.

iStock/Kuzmik_A

La vacunació ha estat històricament una estratègia essencial per reduir l'impacte de les malalties infeccioses, resultant en moltes ocasions més segura i efectiva que altres tractaments. No només prevé la infecció i redueix la morbiditat i la mortalitat, sinó que també contribueix a contenir els costos del sistema sanitari i a reduir el risc d'aparició de noves variants resistents.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha alertat que una de les majors barreres per prevenir la propagació de malalties és la resistència a la vacunació, que podria sustentarse en creences, actituds i comportaments negatius. Tot i que s'han demostrat els beneficis de les vacunes contra malalties comunes i greus, la desconfiança respecte a la seva seguretat i efectivitat ha impulsat sectors importants de la població a resistir-se a vacunar-se, cosa que complica la tasca d'assolir la coneguda «immunitat de ramat».

En el context de la pandèmia de COVID-19, la vacunació massiva va resultar crucial per aturar la propagació del virus, reduir significativament la mortalitat i hospitalització, així com per frenar l'aparició de noves variants. No obstant això, la novetat del virus SARS-CoV-2 i el

procés accelerat de producció de les vacunes va generar incertesa i desconfiança en moltes persones. Tot i que les vacunes disponibles van demostrar ser segures i efectives per reduir casos greus, en moments crítics de la pandèmia hi havia una proporció substancial de la població que es resistia a vacunar-se.

Davant una futura emergència sanitària com la que ha representat la pandèmia de COVID-19, resulta crucial extreure lliçons apreses, la qual cosa implica, entre moltes altres accions, la identificació dels grups de població resistents a la vacunació i de barreres que dificulten la seva acceptació. A Espanya, la població de 18 a 49 anys va ser la que va presentar una menor taxa de vacunació a l'inici del programa de vacunació massiva enfront del virus SARS-CoV-2, per la qual cosa semblava de summe interès analitzar la resistència a la vacunació en aquest grup poblacional. Per aquest motiu, hem dut a terme un estudi en el qual 2210 joves adults van respondre un qüestionari en línia, coincidint amb el moment d'inici de la campanya de vacunació d'aquest col·lectiu (juny de 2021). En total, es van avaluar 67 factors que potencialment podrien estar associats amb la intenció de vacunació.

Aquest estudi forma part del projecte PSY-COVID, liderat per investigadors del Grup de Recerca en Estrès i Salut (GIES) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Es tracta d'una iniciativa d'investigació col·laborativa internacional que ha tingut com a propòsit estudiar l'impacte psicosocial de la pandèmia de COVID-19. En aquest projecte van participar 180 investigadors de 55 centres de recerca a 28 països, els quals van crear un instrument estandarditzat i transcultural per a l'avaluació de la salut mental, els comportaments de prevenció de SARS-CoV-2, l'estil de vida i els possibles factors predictius. Es van implementar tres onades del projecte entre 2020 i 2022, en les quals van participar més de 92.000 persones.

Els resultats de l'estudi sobre intenció de vacunació en població adulta jove, derivat de la segona onada del projecte PSY-COVID, van permetre identificar les següents condicions associades positivament amb la intenció de vacunar-se: ser personal sanitari; percebre la COVID-19 com una amenaça per a la pròpia salut; tenir una alta tolerància al confinament; mostrar una actitud favorable cap a les restriccions de mobilitat, les mesures preventives i la vacuna; tenir confiança en les autoritats, el sistema públic, el personal de salut i el científic; dedicar molt de temps a buscar informació sobre COVID-19 i considerar fiable aquesta informació.

També van resultar ser predictors de la intenció de vacunació la recerca de suport emocional i dos trets de personalitat: una alta puntuació en extraversió i en sociabilitat s'associaven positivament a la intenció de vacunació. Per contra, sostenir una creença conspirativa sobre l'origen (antropogènic) del virus SARS-CoV-2, la percepció de disponibilitat de recursos públics per a la salut mental, un bon estat d'ànim durant la pandèmia i el consum de drogues estaven associades amb el rebuig a la vacunació.

Dels factors que semblen tenir algun grau de connexió amb la intenció de no vacunar-se, quatre van destacar per la seva particular capacitat de predir-la: (1) mostrar una actitud negativa cap a la vacuna, (2) confiar en el personal sanitari i científic, (3) sostenir una creença conspirativa sobre l'origen del virus i (4) dedicar poc temps a informar-se sobre la COVID-19. L'estudi ha evidenciat que, formulant a una persona tres preguntes (si creia que el virus SARS-CoV-2 va ser desenvolupat en un laboratori, si tenia una actitud positiva sobre la vacuna i quantes hores dedicava a buscar informació sobre la pandèmia) es podria predir amb una precisió del 86% si tindria o no la intenció de vacunar-se.

Aquest últim resultat té implicacions pràctiques de primer ordre: d'entre la plèiade de factors que semblen estar relacionats amb la intenció de vacunació, els més rellevants són controlables, i es poden abordar mitjançant estratègies efectives de comunicació focalitzades en la confiança en els actors clau, en l'actitud envers la vacunació, en la informació de qualitat sobre la pandèmia i en el maneig de les *fake news*. Per tant, davant una possible propera crisi sanitària de dimensions globals, és d'absoluta rellevància una adequada gestió de la comunicació per part de tots els actors implicats, particularment l'administració pública responsable de la governança sanitària, els experts i els *mass media*.

Antoni Sanz (1), Corel Mateo-Canedo (1), Juan P. Sanabria-Mazo (1), Laura Comendador (2)

(1) Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació. Universitat Autònoma de Barcelona

(2) Departament de Psiquiatria i Medicina Legal. Universitat Autònoma de Barcelona
antonio.sanz@uab.cat

Referències

Mateo-Canedo, C., Sanabria-Mazo, J. P., Comendador, L., Rojas, J. S., Carmona, M., Crespo-Puig, N. Anyosa, F., Selva, F., Feliu-Soler, A., Cardoner, N., Deus, J., Luciano, J. V., Méndez-Ülrich, J. L. i Sanz, A. (2023). **Predictive factors of hesitancy to vaccination against SARS-CoV-2 virus in young adults in Spain: Results from the PSY-COVID study**. *Vaccine: X*, 14, 100301. <https://doi.org/10.1016/j.jvacx.2023.100301>

[View low-bandwidth version](#)